

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов /

44-ше (3588) №,
2022 ий 4 ноябрь,
кугарня.

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Келшымаш кўвар уша

4 ноябрь —
Калыкын икоян
улмо кече.

Фотом йочасадын архивше гыч налме.

Кумда Российын ик изи ужашыже — Марий Эл. Тыште марий, руш, татар, одо, чуваш да моло калык-влак икте-весьшт дене келшен, вашла польшкален илат. Нуно койыш-шоктыш, йылме, илыш-йўла, тўвыра дене ойыртема-лтыт гынат, пырля пашам ыштат, пайремым пайремлат. Тыгай шўлышым икшывыштын, уныкаштын чонышкышт изинек шындарат.

Теве Марий Турек район Карлыган йочасадыш марий, руш, татар, одо ўдыр-рвезе-влак (снимкыште — воспитатель Л.И.Петрова дене) коштыт.

Икте-весьшт дене рушла мутланат гынат, могай калыкын шочшышт улмым раш палат. Пайремышке калык тувырым куанен чият.

— *Ме шочмо йылме арням ий еда эртарена. Почеламутым лудына, мурым мурена, куштена, калык модыш дене модына. Кугечым пайремлена. Тўрлў калыкын йўла ойыртемеже дене палыме лийына. Пайрем да тўрлў модыш гоч икте-весе дене икоян лийын илаш кумыландена,* — оила воспитатель Любовь Игнатъевна.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

«Ямде лий» **ПОДПИСКЕ** газетлан

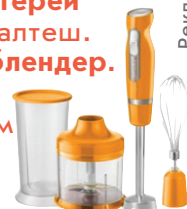
подпискым почтышто ышташ лиеш.

Тыгак podpiska.pochta.ru сайтыште але «Почта России» мобильный приложений гоч возалт кертыда.

**Ак — 403 тенгеат 32 ыр.
Индекс — П4696.**

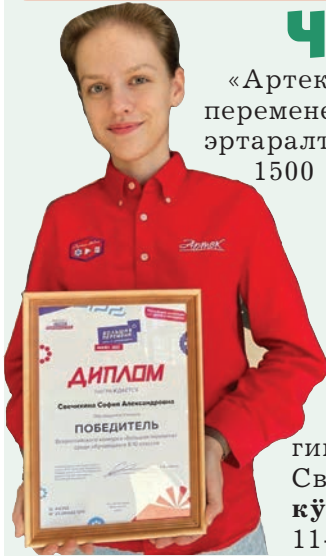
Подпискым ыштыше-влак коклаште **лотерей** модыш эртаралтеш. **Тўн приз — блендер.**

Тидлан квитанцийын копияжым редакцийышке колтыман.

Рекламе.

Чапле сенымаш

«Артек» тўнямбал йоча рўдерыште «Кугу перемене» всероссийский конкурсын финалже эртаралтын. Российын тўрлө кундемже гыч 1500 тунемше ушнен. 9-11-ше класслаште тунемше 600 ўдыр-рвезе сенгышыш лектын. Нунын коклашке Марий Эл гыч кум тунемше логалын. Тиде Йошкар-Оласе Бауман лицей гыч Маргарита Жирова (11-ше кл.) ден Лейла Караева (10-шо кл., **ўлыл снимкыште**), Экономико-правовой гимназий гыч София Свечихина (11-ше кл., **кўшыл снимкыште**).

11-ше классыште тунемше-влаклан ик миллион тенге дене пуэзыт, 9-10-шо класслаште тунемше-шамыч 200 тўжем тенге дене налыныт. Сенгыше-влаклан вузышко тунемаш пурымо годым баллым ешарат.

Е.ИВАНОВА ямдылен.

Фото-влакым интернет гыч налме.

Российысе увер

12 ияш деч кугурак ийготан ўдыр-рвезе-влак, еш архивыштыда СССР жапысе фотом кычалза да **«Мой адрес – Советский Союз»** ретрофотографий всероссийский конкурсыш ушныза. Тўрыс уверым **vsekonkursy.ru** сайтыште ончыза.

1-9-ше класслаште тунемше-влак корнышто кошто правил-шамычым палымыштым всероссийский онлайн-олимпиадыште терген кертыт. **Dorogi.uchi.ru** ссылке дене пурен, **20 ноябрь** марте вашмутым пуаш лиеш.

Модылан да техногыйлан пөлеклапаште **Культурный марафон** тений онлайн эртаралтеш да **9 декабрь** марте шуйна. Тунемше, ача-ава да туныктышо-влак тестлан чын вашмутым кычалаш, усталык конкурслаште тагасаш да шанче проектым ямдылаш тўнгалыт.

Марий Элысе увер

Йошкар-Ола воктене верланьше Семёновка школ-интернатын тунемшыже **Алина Кузьмина** профессионал мастарлыкым ончыктым «Абилимпикс» национальный чемпионатыште усталыкшым терген. «Визаж» тагасыште сенгышыш лектын.

Иўштө кугыза Великий Устюг гыч путешествийыш тарванен. 85 кечыште 33 тўжем километрым эрта да 130 олаште лиеш. Йошкар-Олаш **5 декабрьыште** толеш. Тудын куснылшо резиденцияжым ончаш, **poездdedamoroza.ru** сайтыш пурен, билетым налман.

Республикысе сўрет сымкытыш тоштерыште **«Край марийский»** ончырым почыныт. Тушто кумдан палыме да самырык сўретче-влакын, Йошкар-Оласе художественный училищын студентше-шамычын пашалаштым ужаш лиеш.

Онай урок

Мыланем технологий урок келша. Тудым Ю.М.Морозов вўда. Юрий Михайлович сайын умылтара, столяр ўзгарлам кучылтын мошташ туныкта. Ме ручка ден карандашлан подставкым, пушым да молымат ямдыленна. Тыге кидна вянгеш да уш-акылна пўсемеш.

Дима СЕМЁНОВ.

Йошкар-Ола, Национальный сымыктыш гимназий.

Историйым шергалына

1943 ий 6 ноябрьыште совет войска Киевым фашист тїшка деч утарен.
***

7 ноябрьыште Российыште Воин чап кече палемдалтеш. 1941 ий ты кечын Йошкар площадьыште военный парад лийын. Совет войска-влак тушеч вигак фронтыш, Моско верч кредалмашке, каеныт.

Фотом школ архив гыч налме.

Снимкыште Н.А.Заболотских лўмеш 2-шо номеран Шернур школын 3-шо «В» классыштыже тунемше-влакым (туныктышышт – А.А.Паймакова) ужыда. Нуно Калыкын икоян улмо да Марий Элын шочмо кечышт вашеш курчак, сўрет да пырдыжгазет ончырыште мастарлыкыштым ончыктыныт. Переменыште тўрлө модыш дене модыныт.

Почеламут кугешнаш таратен

Е.ИВАНОВАН фотожо.

«Ямде лий» газет деч кумылангыше пөлекым Медведево посёлкысо 4-ше номеран школын 5-ше классыгыже тунемше Илья Моисеевлан кучыктенна.

1 ноябрьыште Республикысе йоча да самырык-влаклан В.Х.Колумблүмеш книгагудышто «Мый йоратем родной элемым» республикысе лудмаш конкурс эртаралтын. Тудо Марий Эл Республикын шочмо кечыжлан пөлеклалтын. Тушто республикысе түрлө ола ден район гыч тунемше-влак да студент-

шамыч, шочмо кундеммышт дене кугешнен, почеламутым рушла да марла сылнын лудыныт. 1-4-ше класслаште тунемше-шамыч коклаште Йошкар-Оласе Национальный сымыктыш гимназий гыч Татьяна Дубинина сенгышыш лектын, 5-9-ше класслаште шинчымашым погышо-влак коклаште – Морко посёлкысо 6-шо номеран школ гыч Александр Цветников. Кугурак класслаште тунемше ден студент-шамыч коклаште Йошкар-Оласе сервис технологий техникум гыч Ксения Григорьева ойырте-малтын. Сенгышыш лекше ўдыр-рвезе-влакым снимкыште уждыа.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Тунемше эн поян

Тунемше – эн поян айдеме. Тунемат гын, шуко ум пален налат. Чын возен, лудын да шотлен моштет – илаш куштылгырак. Келге шинчымашан ег кеч-могай пашам шонен ышта. Лектышыжат сай лиеш. Тунемше ег шанче, туныктыш, бизнес аланлаште шке вержым писын муэш. Тудын шўм-чонжат поян, кумылжат поро.

Саша МИХАЙЛОВ.

Морко, Кожлаер.

Арулыкым эскерат

«Шонанпыл» йоча организацийын пионерже-влак (снимкыште) «Чистый обелиск» акцийышке ушненыт. Кукшо лышташым удыренит, кошкышо пеледышым коранденыт. Обелиск воктене арулыкым ыштеныт. Тыгай пашам идалык мучко шуктат. Кугу Ачамланде сарыште лийше да сой пасуэш вуйыштым пыштыше, шочмо кундеммыш пörтылшö-влакым шарнен, Сенгымаш кечын, Ойганен шарныме кечын пеледыш аршашым пыштат. Шочмо кундемысе Герой-влак лүмеш школышто залым кельштарыме. Тушан верандыме стенд-влак йоча-шамычым Шочмо элым йораташ, тудым аралаш ямде лийын кушкаш кумыландат.

Л.КОШАЕВА.

Волжский, Пöтьял.

Авторын фотожо.

Саламлена!

Марий Эл Республикысе тўвыран сулло пашаенже, Марий Элын калык писательже **Зоя Михайловна ДУДИЧАМ**

60 ийым темлымж дене шокшын саламлена!

Тенгыде тазалыкым, тичмаш пиалым, чон ласкалыкым, усталык корнышто сенгымашлам тыланена.

Ончыкыжымат марий калыкын да самырык тукумын йшанле эртертышыже лийза!

«Ямде лий» газет редакцийын пашаенже-влак.

Маска

Мый Маска-ава улам, Моско вел гыч толынам. Марий мурым муралтен, Марий Элыште куштем:

– Ой, луй модеш, луй модеш... Кугу чодыра покшелнет... Ой, лум толеш, лум возеш, Чапа кылма покшымеш.

Йүштö теле, чатлама деч Ме она лүд! Она лүд! Покро кече деч вара вел Мыланна толеш шем йүд.

Икыт, кумыт, шымыт, лучко... Тамлена кенеж саскам... Папалтена теле мучко Маска лукушто ласкан.

Имне

Тўжем шүдö шар пырчем, Йошкар пота гай почем, Чымалталын, чумалталын Кудал колтем чотак талын.

Тывыдоп, тывыдоп, тыге вот! Тывыдоп, тывыдоп, туге вот! Ош оржамым мардеж тек шереш,

Ўдыр-эрге тек воштыл модеш.

З.ДУДИНА.

В.ТУМБАЕВЫН фотожо.

Айдеме пиалым шкаланже шке тапта.

Калыкмут.

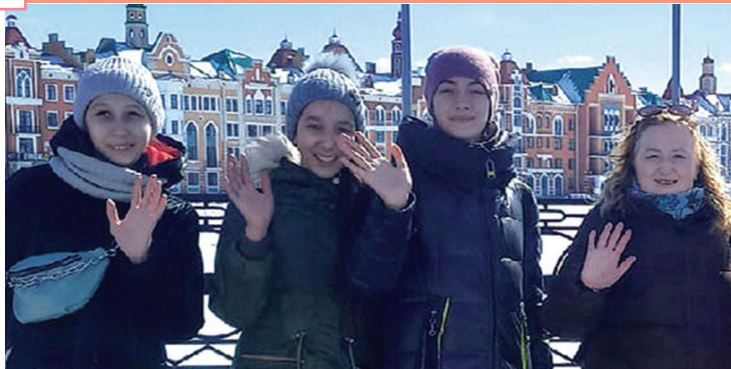
4 ноябрь - Марий Элын шочмо кечыже.

– Звенигово олесе йоча усталык пӱртыштӧ «Школа юного этноблогера» кружокын пашам ышташ тӱжалмыж нерген пален налмеке, тушко шуко шоныде ушненна. Тиде аланыште ынде ик ий тыршена, – ойлат ӱдыр-влак.

Самырык этноблогер-шамырлык шочмо кундемнын моторлыкшым шымлаш тӱрлӧ вере лектын коштыт. Шернур район Кукнур селашке Йӱштӧ кугыза дек унала миенгыт. «Марий Чодра» национальный парк кумдыкысо пӱртӱсын сӱраллыкшым онченгыт, историйже дене палыме лийыныт.

Провой кундемным моткат

Марий Элысе кажне район шке семынже мотор да поян. Тудын сылнылыкшым ӱжын моштыман. Эскерыман веле огыл, калыкымат палдарыман. Кызыт тидлан шуко йӱн уло. Теве Звенигово лицейын 8-ше «А» классыштыже тунемше-влак Виктория Столярова, Дарья Одинцова, Полина Смирнова туныктышышт А.С.Новосёлова дене пырля (снимкыште) «ВКонтакте» соцкылыште «ЭтноБлог Звенигово» тӱшкэм почыныт. «Идалыкын этноблогерже» всероссийский мер премийын «Самырык этноблогер» тагасыштыже сенгышыш лектыныт.

тын, шарнык-тышын, эсогылт е н г ы л ы н историйыш т мыланна оңай. Кундемнан чап-ланыше еңже-влакын илыш корнышты м шымлена. Ты-гак, йӱратыме да пайдале кни-га дене палдарен, самырык-шамырчым лудаш кумы-ландена. Уста ең-влак дене вашлийын, интервьюм вой-зена. Марий кундемна дене моткоч кугешнена, – ойлат этноблогер-шамырч.

– Марий пӱртӱс эн мотор да эн поян. Тыште чыла уло: гӱжлышӧ чодыра, яндар эңер, ер, янлык, кайыквусо, ойыртемалтше кушкыл-влак. Ме Провой кундемны-те шочынна, садлан тудлан кугу тӱткышым ойырена. Звенигово олесе кажне пӱр-

Х.АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Сакар курык

Шочмо Старсела ялемын эн кӱкшака верже йӱдвелне верланен. Тиде Сакар курык. Ожно тушто поян Сакар кугыза илен. Тудын кок пӱртӱшӧ да мландыже шуко лийыныт. Ял калык тудлан пашам ыштен. Сакар кугызан колен колтымекыже, тудын лӱмжӧ дене курык ден коремым лӱмденыт. Кызыт тиде верыште кок кугу лакым ужаш лиеш. Очыни, тиде Сакарын пӱрт олмыжо.

Анастасия ОСИНИНА.
Кужӱнер район.

*Марий кундем!
О шочмо вер!
Мылам улат
нилмо деч шерге!
Тӱняште ок йом
илиш шер,
Ок мондо тыйым
ныжыл эргыч,
Марий кундем!
О шочмо вер!
Юрий ЧАВАЙН.*

Овда карген

Шочмо-кушмо вер кажне енлан эн лишыл да йӱратыме. Мый мотор Койсола ялыште илем. Ялемын шочмыж нерген ик легендым палем.

Шукерте ожно тиде мотор верыште Кой лӱман патыр марий да Овда лӱман пӱгыр ӱдырамаш иленыт. Нуно эре вурседылыныт, сылне верым таваленыт. Ӱчашен ярнымеке, икана Кой Овда деке толеш да ойла:

– Икте-весым утларак лӱдыктен керте дене айда коклаштына тагасымашым эртарена. Лӱдшӧ ен ты верым ӱмырешлан коден кая.

Овда ты ой дене келша. Ӱдырамаш Койын пӱрт луклажым, окналажым кум йӱд перкален кош-теш. Но Кой вуйы-мат огеш ончыкто.

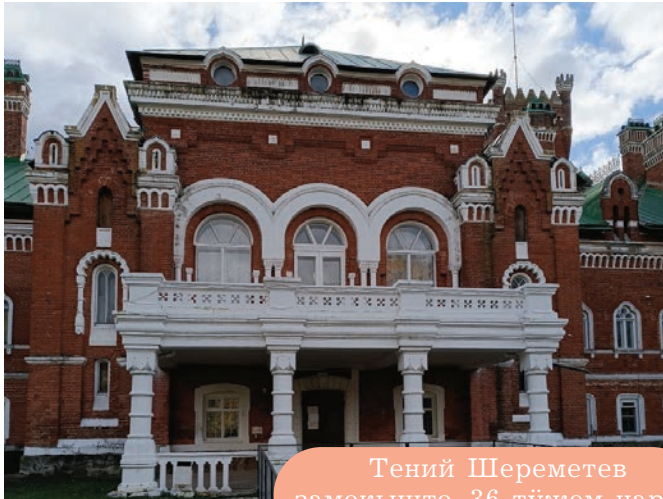
Легенде

В а р а ж ы м л ӱ д ы к т а ш черет Кой д е к е шуэш. Ту-до шуды-шы р ч ы -кым куча да Овдан пӱртыш-к ы ж ӧ колта. Тудо йӱдшӧ-кечыже сигырен шинча. Овда тидым чытен ок керт да суртшо гыч лектын куржеш.

Овда патыр марийлан чот сырен да мотор верым карген. Ял воктенысе кӱсотысо памашшинчам салма дене петырен да «Тиде ялыште 33 пӱрт деч шуко нигунам ынже лий» манын каласен. Кӱсото кызытат уло. Памашын олмыжо веле кодын, а ялыште – 31 сурт веле.

Мария КУЗЬМИНА.
Шернур район.

Тений Шереметев замокышто 36 түжем наре ен лийын.

Юл кундемын чинчыже

Юрино посёлкышто верланыше Шереметев замоком Юл кундемын шортнё чинчыже маньт. Йомакысе гай мотор, кугу Шереметев замоком кө ужын огыл гын,

миен толаш темлем. Шереметев тукым, замокын историйже нерген пален налаш онай да пайдале. Замок паша ен-влак экскурсийым кажне кечын эртат.

Шереметев замок деч тораште огыл «Bard Village» глэмпинг экопарк верланен. Тушто вич А-фрейм уло. Тиде А буква койшо изи пöрт (снимкыште). Пу пöртыштö еш дене канаш лиеш. Яндар юж, мотор пүртүс – пайдаланен веле мошто. Кенезым чодыра поянлыкше, Юл энэр сылнылыкше дене куандарат.

Е.ИВАНОВА.

Х.АЛЕКСАНДРОВАН фотожо-влак.

Авамла йöратем

Марий кундем – сöрал кундем,
Изи годсек чот кугешнем.
Мондыктарет ойгем, кочем,
Куштылемдет тый капкылем.

Ший гай вүдан яндар памаш,
Мый кечын тый декет вашкем.
Толам чурийым шүалташ,
Күляш үпемымат нöртем.

Ал олык мöрым мый тамлем
Да ший тёрвемым чевертем.
Южетым шүлалтен ойлем:
– Авамла тыйым йöратем!

С.Н.ДОЛОНИНА.

Медведево, Руэм.

Матра лүмеш

Матародо ял олмышто ожно кугу чодыра ден энэр лийыныт. Тиде верышке вате ден марий толын лектыныт. Чодырам руэныт, шурным ончен куштеныт. Тыге тушан вераныныт. Матран пелашыже трукышто колден. Татар-влак, сатум ужалаш кондымекышт, марий үдырамаш дене кодынныт. Тудлан польшкаленыт. Тыге Матародо ял лүм лектын.

Настя МЕДВЕДЕВА.

Параньга район.

Күчык энгеран ял

Шочмо Күчыкэнгер ялем күкшака верыште шинча. Ял воктеч Вончо энгер йога. Мемнан ялыште ныл памаш, кум пүя, ик ер улыт. Памаш вүд, изи энерыш савырнен, Комаерыш йога. Ял калык тиде изи вүдйогыным күчык энгер манеш. Тыге мемнан ялын лүмжö шочын.

Виктория КРАСНОВА.

Морко район.

Кроссворд

Шола гыч пурлашке:

2. Композитор, пианист, педагог. СССР-ын калык артистше лүмым 1981 ийыште пуэнын. 4. Икымше марий балет. 7. Тиде почеламутым 45 йылмыш кусарыме. 8. Марий Элыште эн келге ер. 10. XIII курымышто илыше патыр. 11. С.Г.Чавайнын шочмо ялже. 12. Йошкар-Оласе Национальный тоштер көн лүмжым нумалеш? 13. Икымше марий алфавитын авторжо. 14. Икымше марий опер.

Күшыч үлыкö:

1. Йошкар-Олам 1919 ий марте кузе лүмденыт? 3. Марий национальный драме театр көн лүмжым нумалеш? 5. Поэт, киноактёр. 6. «Пасека», «Ушан», «Чоткар» сүрет-влакын авторжо. 9. «Атаманыч» повестым кө возен?

Е.СЕРГЕЕВА ямдылен.

«Коло йодыш» кумыланда

– Южо ача-ава куштылго корным ойыра. Мутлан, тыгай йоним кучылтеш: «Гаче «визытаным» налат гын, шоколадым пуэм», «Урокым ыштен пытарымекет, лу лаштыкым лудат гын, смартфонсо модыш дене кужурак жап модын кертат», – манеш. Тидлан йоча-влак куанат да тыршаш тўналыт. Но лодо гай модышын вийже кужу жаплан огыл.

✓ **Цельым шындаш туныктыза.** Тўналтыште тудо куштылго лийшаш. Мутлан, эрдене куштылгын кынелаш манын, кастене ондакрак малаш возаш тараташ. Цельым кажне гана кугемдаш тыршыза. Вара ончыкылыкклан ыштышаш паша планым чоныза.

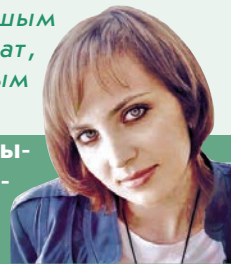
✓ **Икшывыда дене чон почын кутырыза да кечмогай йодышым раш умылтарыза.** Мутлан, йоча йодеш: «Полемыште пуракым молан ўшташ кўлеш?»

«Юж яндарештеш, ару лиеш. Йолташет-влак тый декет кумылын толалаш тўналыт» манын вашештыза. «Эрыктен

Редакцияшке Марий Турек посёлко гыч Елена В. деч йодыш пурен: «Мыйын Карина ден Полина йыгыр ўдырем-влак улыт. Койышышт йоршеш тўрлө. Карина, мөнгысө пашам ыштен пытарымеке, уремышке лекташ вашка. Полина мөнгыштө кодаш да книга лудеш. Тунемаш да ешартыш шинчымашым налаш кўлмө нерген когыляныштат ойлем гынат, иксемын огыт умыло. Йочан иктаж-могай сомылым ышташ кумылжым (мотиваций) кузе лукман?»

Калыклан психологий ден педагогике да социал полишым пуышо «Доверие» республикысе рўдерын психолог-педагогшо Т.О.СОЛОВЬЁВА (снимкыште) тиде йодышлан вашешта да икмыняр ой-кагашым пуа:

шерем темын» манеш гын, «Йора, тый изиш каналте. Вара пашалан пиж» манын каласыза. Тыге икшывыда шкеж дек пагалымашым, тўткышым шижеш да арулыкын кўлешлыкшым умыла.

✓ **Йочалан пример лийза.** Шомакдам паша дене пенгыдемдыза. Икшывыда тендам ончен тунемеш. Кидыштыда газетым, журналым, книга м чўчкыдын ужеш гын, тутат лудаш кумыланеш. Лыжган кутыреда – тыматлын вашешта.

✓ **Кугу кўкшытышкө иканаште шуаш ок лий.** Йочан кумылжо вола, шортеш. **Тыгодым энгертыш лийза.** «Курыкыш иканаште куржын кўзаш ок лий вет? Изиш каналтыман, икмыняр гана камвочман. Илышыштат тыгак, сеналташ логалеш. Сеналтын гына пенгыдемат» манын умылтарыза.

✓ **Икшывыдан пашажым аклыза.** Иканаште кугу сенымашым ида вучо, изирак лектышыжланат поро мутым муын моштыза.

✓ **Ойыраш эрыкым пуза.** Школышко кок тўрлө вургемым чияш темлыза. Икшывыда чонжылан келшышым шке ойырыжо. Тыге

школыш каяш кумылжо утларак лектеш.

✓ Кажне айдемын ситыдымашыже уло. Тидын дене чоным нелемдыман огыл. Мутлан, изирак капаным баскетбол дене модмашке огыт нал гын, кумылым волтыман огыл. Спортын вес видшым ойыраш темлыза. **Ситыдымаш деч пайдам муын моштыман.** Баскетбол дене ок мод гын, ала тале футболит лийын кертеш?!

✓ «Математике мыланем огеш кўл», «Физкультурым чытен ом керт», «Экзаменым ом кучо» маным икшыве-влак деч чўчкыдын колалаш лиеш. Математике йочалан, чынжымак, кўлдымын чучын кертеш. **Садлан ончыкылык професий нерген мутланыза.** Пример шотеш иктажмогай ег нерген каласкалыза.

✓ **Модыш-влак у пашалан кумылагдаш полшат.** Иктыж дене палдарем. «Коло йодыш» маналтеш. Те пуйто кумдан палыме артист, шанчызе, бизнесмен улыда. Икшывыда тендан деч интервью налеш. Онгай историйым колын, йоча шкежат сенымашке шуаш тыршаш тўналеш.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

«Кум минут»

Ава-ача-влак, школ але йочасад гыч пёртылшо икшывыдам кузе вашлийыда? Психолог-влакын ойышт почеш, вашлиймат эн шергакан. Тидлан кум минутым ойырымат сита.

Мом ыштыман?

➔ Шыргыжалаш да шинчашкыже

ончалаш. Шинчаончалтыш гыч йочан кумылжым пален налаш лиеш.

➔ Ондалаш, шупшалаш, кидшым кучаш. Тыгодым йоча аралтышым шижеш.

➔ Кечыже кузе эртыме, мо лийме нерген йодаш.

➔ Йоча ўмбака ончен, кидшым кучен колышташ. Тиде жапыште икшыве чоным почын оила.

Йоча кугыжаныш тугай – нунын деч вучыдымым ужат, шоныдымым колат.

Мария ИЛИБАЕВА.

Синквейн

Шоншо
Изи, иман.
Кудалеш, пога, ила.
Чодыраште илыше мундыра.
Янлык.
Даниил РЕПИН.
Максим ОРЕХОВЫН сүретше.
Советский, Ырша.

Шыже сүрет

Туныктышына мӱнгысӱ пашалан шыже пӱртӱсым сӱретлаш пуэн. Пашам моторрак лийже манын, шочмо кундеммыштем шыже пагытын озаланымыжым эскерышым. Эн ондак ял уремын вашталт-мыжым ончышым. Вара чодырам шекланышым. Гӱжлен шогышо чодыра эркын пус-

танеш. Лач ужар тӱсан кож тугаяк сылнын коеш. Мландым шӱртнӱ тӱсан тӱшак леведын. Чодырасе янлык-влак, очыни, тельлан ямде улыт. Ужын коштмемым чия полшмо дене сӱретыште ончыктышым.

Регина ЕГОРОВА.
Морко, Коркатово.

ФОТОМ ЕШ АРХИВ ГЫЧ НАЛМЕ.

Снимкыште Йошкар-Оласе 11-ше номеран «Гнӱздышко» йочасадыш коштышо Елизавета Купцовам ужыда. Тудо сӱретлаш йӱрата. Уста ӱдыр «Выборы глазами детей» републикысе конкурсышто мастарлыкшым терген. Участник-влак коклаште эн изи ийготан лийын. Лизалан пӱлекым кучыктеныт.

Вӱд – пӱртӱсын шерге поянлыкше. Тудым аныклен кучылтман.

Пӱйым мушмо годым вӱдым ида йоктаре. Краным кӱлеш годым веле почса.

Кӱмыж-совлам мушмо годымат вӱдым арам йоктарыман огыл.

Пудыргышо краным ачалыман. Уке гын суткаште 30-200 литр вӱд арам йога.

Сӱретым чиялыта.

Таум ойлена

Морко районсо Коркатово лицей М.Шкетан лӱмеш Марий национальный драме театр дене пенгыде кылым куча. Артист-влак йоча-шамыч дене вашлиймашым чӱчкыдын эртарат. Ты гана марий семӱзгар-влак нерген каласкалышт. 5-9-ше класслаште тунемше-шамыч кӱсле, тӱмыр, тӱтыретпуч, шиялтыш, шӱвыр нерген шуко ум пален налыч. Тау, пагалыме артист-влак! Те марий йылмым, тӱвырам да йӱлам аралымаште кугу пашам ыштеда. Самырык тукумлан сай урокым пуэда.

Л.И.АНИСИМОВА.

НОЯБРЬ		М.Шкетан лӱмеш Марий кугыжаныш драме театр	
4	18:00	Драма	ОЙ, МИЧУ!. ОХ, ЗИНА!..
5	16:00	С. Пыляев	АЛИНА ЕГОШИНАН УСТАЛЫК КАСШЕ
9	14:00	С. Пыляев	FOLKS
10	18:00	В. Шекспир	ГАМЛЕТ. МАШИНА. ЦЕМЕНТ
11	18:00	У. Шекспир	ТОРЕШВАТЕ / Украшение стропильной
12	16:00	А. Боченов	КИТАЙ КУВА / Китайская бабушка
13	16:00	А. Житкович	ПОСАДИТЬ ДЕРЕВО / Шуко в одном действии
18	18:00	Гар Нисолев	ШУДЫРАН ТАТ / Звездный час по местному времени
19	16:00	Э. Долган	ТЕБЕ КУШТО ИЛЫШТЕ! але МАРИНАВ-ВЛАК / Вот где жизнь! или Мариновы
20	16:00	В. Красногор	ӰДЫР ТАГЛАН САЙ ПЕЛАШ / Три красавицы
22	18:00	С. Пыляев	ЙЫВАН КЫРЛА. ПУТӱВКА В ЖИЗНЬ / Документальный драм
27	16:00	Э. Шенн	ОСКАР И РОЗОВАЯ ДАМА / Письмо Богу
29	14:00	С. Пыляев	КОРОТКИЙ ДЕНЬ / Хроника короткой жизни
29	18:00	С. Пыляев	САЛИКА / Музыкальный комедий

КАССЕ (8362) 78-13-78

Рекламе.

«Ямде лий» газет
Тӱн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат – А-4-8.
https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamedelii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Кугарня» газет» кугыжаныш унитарный казна предприятий.
Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем,112.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+
Печатьыш пуымо жап –
14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шонымашышт тӱрӱл лийын кертыт. Серыш-влак мӱнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыне почеш.
Редакцийын да издательнын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооруженный Вийын 70-ше идалькше урем, 20-шо пӱрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс).

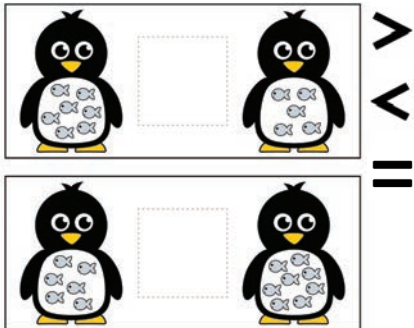
Милена КУТУЗОВА – йолташ үдыржө дене. Йошкар-Ола.

Конкурс

«Ұшанле йолташем дене»

«Пеледыш» йочасадыш кошшо үдыр-влак. Параньга, Кугу Пумарий.

Могай знакым шындыман!

Мичун канде ден йошкар тўсан фишкыже-влак улыт. Йошкаргыште кокытлан пайлалтдыме числам возымо, кандыште – кокытлан пайлалтше. Пайлалтдыме ден пайлалтше числам ушет гын, могай тўсан фишке лиеш?

Школышто улшо ўзгар ден арвер-влакым муза.

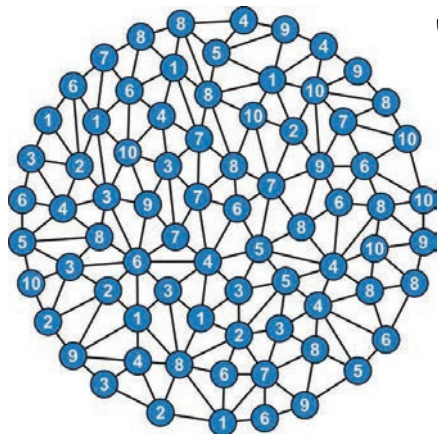
А	П	Ў	К	Е	Н	У	Ш	О	П
Т	О	Ж	Н	Ы	З	О	К	Л	А
Е	Д	К	Н	И	Г	А	А	Т	Р
Т	О	Ш	Т	О	Х	О	Ф	С	Т
Р	А	П	О	Р	Д	Л	Ў	Н	Е
А	Н	Ө	Н	Ө	О	К	О	Г	Р
Д	Ў	В	Л	И	Н	Е	Й	К	Е
Ь	Р	О	Ў	Н	Т	Е	Ў	Н	Т

Аделина ПОЛУШИНА. Советский, Орша.

Чодыраште куд шоншиге
Лын поген
тутло снегим.
Иктыже малаш
йышт возын.
А мыняре огыт кане?

Шүдырым чын «тумыштыза».

1 гыч 10 марте кўрылтды-мō кылым муза.

Руш серызе А.С.Грибоедовын «Горе от ума» комедийже гыч герой-влакын лўмьштым палыза.

Анаграмме

- омса+уФ+в=?
- илет+веР+о+п=?
- күзö+ал+б+С=? (ү олмеш у, ö олмеш о)
- осал+вет+Х=? (е олмеш ё)
- лач+ниМо+л=?
- Перат+уш+к=?

«Русская словесность» кружокын енге-влак. Волжский, Сотнур.

Шотлыза да клеткыш числам возыза.

Интернетысе сўрет-влакым кучылтмо.